

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 373/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. Z. T., P., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina vydaným 11. decembra 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cb 59/2004 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline vydaným 26. marca 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cob 159/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2009 doručená sťažnosť spoločnosti H., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 Cb 59/2004-175 z 11. decembra 2007 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vydaným 26. marca 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cob 159/2008.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval od 31. augusta 2004 ako navrhovateľ v konaní okresného súdu, ktorého predmetom bolo vydanie bezdôvodného obohatenia odporcom. K bezdôvodnému obohateniu odporcu v sume 400 000 Sk malo dôjsť tým, že uvedenú čiastku zaplattenú ako zálohu kúpnej ceny po uzavretí kúpnej zmluvy a po zaplattení kúpnej ceny sťažovateľovi nevrátil.

Platobný rozkaz vydaný okresným súdom odporca napadol odporom a vzájomným návrhom z 19. septembra 2005 v ďalšom priebehu konania navrhol, aby okresný súd určil jeho vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, aby uložil sťažovateľovi povinnosť tieto nehnuteľnosti vypratať oproti povinnosti odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 972 138 Sk a aby sťažovateľovi uložil povinnosť vydať odporcovi bezdôvodné obohatenie v sume 240 000 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd rozsudkom č. k. 20 Cb 59/2004-175 z 11. decembra 2007 návrh sťažovateľa zamietol a vzájomnému návrhu odporcu takmer v plnom rozsahu vyhovel (nevyhovel len v otázke času, za ktorý je sťažovateľ povinný zaplatiť úroky z omeškania z bezdôvodného obohatenia v sume 240 000 Sk).

Okresný súd posúdil kúpnu zmluvu uzavretú 2. októbra 2002 medzi sťažovateľom a odporcom ako absolútne neplatnú. Dôvodom mala byť snaha oboch účastníkov zmluvy obchádzať zákon ukladajúci povinnosť zdaniť odplatný prevod nehnuteľností, ako aj dokazovaním ustálený skutkový záver, že kúpna cena bola dohodnutá v sume 972 138 Sk, a nie v sume 572 138 Sk, ako to bolo zachytené v texte zmluvy.

Okresný súd po vykonaní dokazovania neposúdil žalovanú sumu 400 000 Sk ako zálohu, ale ako súčasť kúpnej ceny zloženej ako preddavok. Vychádzal z názoru,

že je „neprimerané, aby záloha na kúpnu cenu bola stanovená vo výške skoro 70 % ceny nehnuteľností...“. Ako nelogické hodnotil, že „o údajne poskytnutej zálohe nie je v kúpnej zmluve žiadna zmienka“, i to, že „kupujúci mal zaplatiť celú kúpnu cenu pri podpise a nie ako by to bolo logické, len doplatiť rozdiel medzi kúpnu cenou a zálohou“. Považoval za „ťažko uveriteľné, že by odporca pri všeobecne známom trende rastu cien nehnuteľností v Ž. (čo je notorieta, ktorú nie je potrebné dokazovať a súdu je známa aj z iných sporových konaní), predal nehnuteľnosť v centre Ž. v roku 2002 za cenu o cca 40 000,- Sk nižšiu oproti cene, za akú ju kúpil v roku 1998“. Predložený znalecký posudok, ktorý podľa sťažovateľa tiež mal preukázať, že kúpna cena bola dohodnutá v sume 572 138 Sk, okresný súd zhodnotil tak, že „nestanovil trhovú cenu nehnuteľnosti, ale len tzv. vyhláškovicu, ktorá zväčša bola výrazne nižšia ako cena trhová. Skutočnú trhovú cenu nehnuteľnosti v roku 2002 dokumentujú výpovede vypočutých svedkov L. F. a I. B.“.

Podmienky na aplikáciu ustanovenia § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (obchádzanie zákona) v posudzovanom prípade videl okresný súd v tom, že „cena uvedená v písomnom vyhotovení Kúpnej zmluvy z 2. 10. 2002 nie je okrúhla a z hľadiska výšky dane z prevodu je najnižšou možnou“. To poukazuje „na, v dobe existencie dane z prevodu, častú prax uvádzania nižšej ceny v písomných vyhotoveniach zmlúv oproti skutočne dojednaným cenám (časť kúpnej ceny bývala platená bez uvedenia v kúpnych zmluvách)“.

Keďže v období po uzavretí spornej kúpnej zmluvy sťažovateľ užíval predmetné nehnuteľnosti, došlo tým podľa okresného súdu k jeho bezdôvodnému obohateniu na úkor odporcu, pričom výšku obohatenia okresný súd ustálil na základe mesačného nájomného, ktoré sťažovateľ platil pred uzavretím kúpnej zmluvy odporcovi na základe dovtedy existujúceho nájomného vzťahu.

Rozsudok okresného súdu napadol sťažovateľ odvolaním. Zdôvodnil ho v prvom rade tvrdením, že vo veci nekonal zákonný sudca. Okresný súd totiž podľa jeho názoru „v rozpore s jeho poučovacou povinnosťou vyzval odporcu na odstránenie väd podania spočívajúcich v hmotnom práve a vyzval odporcu na odstránenie väd podania. Táto výzva

súdu narušila procesnú rovnosť strán, no súd aj napriek tomuto pochybeniu vo veci konal a o protinávrhu odporcu rozhodol.“. Aj keď sťažovateľ podal námietku zaujatosti, okresný súd na ňu podľa § 15a ods. 5 v spojení s § 14 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) neprihliadal, pretože dôvod zaujatosti mal spočívať len v procesnom postupe.

Odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. g) OSP sťažovateľ odôvodnil aj tvrdením, že vzájomný návrh odporcu mal byť vylúčený na samostatné konanie, *«vec mala byť správne zapísaná do registra „C“ a vo veci mal byť zákonný sudca rozhodujúci občianskoprávne a nie obchodnoprávne veci, pretože vo vzťahu k nehnuteľnostiam a určaniu vlastníckeho práva sa jedná o absolútny neobchod bez ohľadu na postavenie/charakter účastníkov konania»*.

Okresný súd tiež podľa sťažovateľa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhované dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, *„keď navrhovateľ hneď na prvom pojednávaní žiadal predvolať a vypočuť znalca, ktorý vyhotovoval znalecký posudok, ktorý sa stal v priebehu konania sporným“*.

Nesprávne právne posúdenie veci, z ktorého okresný súd vychádzal pri rozhodnutí vo veci, spočívalo podľa sťažovateľa v spochybnení dôkaznej hodnoty ustanovenia kúpnej zmluvy o kúpnej cene okresným súdom, keď sa tento opieral len o zistenie, že spôsob platby prebehol inak (bezhotovostne), než bol v zmluve dojednaný (v hotovosti pri podpise zmluvy). Sťažovateľ tvrdil, že tento názor okresného súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pretože sám sťažovateľ vo výpovedi pred súdom 12. apríla 2005 uviedol, že *„odporca trval na okamžitom vyplatení kúpnej ceny a súhlasil s bezhotovostným prevodom z účtu navrhovateľa, odporca túto skutočnosť nenamietal a navyiac vypovedal, že kúpna cena bola zaplatená pred podpisom kúpnej zmluvy“*.

Podľa sťažovateľa bolo v konaní v prvostupňovej fáze preukázané, že suma 400 000 Sk bola zložená ako záloha a okresný súd sa neodôvodnene stotožnil *„s tvrdením odporcu..., že bolo v záujme navrhovateľa aby bola kúpna cena určená čo najnižšie*

v súvislosti s daňovou povinnosťou voči štátu ktorú na seba v zmysle čl. VIII zmluvy prevzal navrhovateľ, a vôbec neprihliadal na výpoveď navrhovateľa zo dňa 12. 04. 2005 kde navrhovateľ vypovedal, že sa s odporcom na tejto skutočnosti nedohodli, čo odporca nerozporoval a pri písomnom vyhotovení zmluvy, ktorú vyhotovoval odporca..., tento svojvoľne uviedol do zmluvy, že daň budem znášať ja, pričom mi sám povedal, že vie, že zo zákona platí daň predávajúci a my sa môžeme dohodnúť v zmluve ako chceme“.

K úvahám okresného súdu plynúcim z porovnania ceny, za ktorú kúpil nehnuteľnosti odporca v roku 1998, a kúpnej ceny podľa spornej kúpnej zmluvy sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že *„nehnutelnosť má cca 55 rokov a potrebuje rozsiahle rekonštrukcie a teda poriadnu investíciu, jej postavenie v Ž. a rozloha tiež nepatria medzi tak lukratívne, ako to tvrdí odporca, a bol to práve odporca, ktorý tvrdil, že má viacero ponúk, ktoré presahovali aj odporcom deklarovanú kúpnu cenu“.* Okresný súd sa tiež podľa sťažovateľa *„nezaoberal skutočnosťou, ako sa mohli účastníci konania dohodnúť na takejto kúpnej cene, len sa jednoducho stotožnil s tvrdením odporcu, keď požiadavku na vyhotovenie znaleckého posudku predložil odporca znalcovi dňa 13. 09. 2002 a až dňa 15. 09. 2002 bola známa cena nehnuteľnosti stanovená znalcom v posudku. Znalec pritom jasne v posudku uvádza, že vychádzal z pôvodnej kúpnej zmluvy a z tvrdení odporcu.“.*

Proti zdôvodneniu prvostupňového súdu poukazujúcemu na nezákonnú prax v dobe uzatvárania zmluvy spočívajúcu v umelom znižovaní kúpnej ceny v písomnej podobe kúpnej zmluvy na účel zníženia daňovej povinnosti sťažovateľ protiargumentoval, že *„v tomto smere, by bolo ale nelogické, aby si účastníci konania navzájom vydávali akékoľvek potvrdenia o príjme a výdaji akýchkoľvek finančných prostriedkov, ktoré by sa akokoľvek týkali predmetu kúpy a vystavovali by sa tým riziku neplatnosti kúpnej zmluvy“.*

Krajský súd ako súd odvolací rozsudkom z 26. marca 2009 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cob 159/2008 rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Krajský súd bolo toho názoru, že *„okresný súd vo veci vykonal dostatočné dokazovanie, z neho vyvodil správne skutkové závery a rovnako správne*

ich právne posúdil“. Krajský súd tak podľa § 219 ods. 2 OSP len odkázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu.

Na zdôraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku krajský súd k námietke sťažovateľa o zaujatosti vo veci konajúceho sudcu poukázal na ustálenú judikatúru všeobecných súdov, podľa ktorej *„z rozdielnosti povahy prejednávanych občianskoprávných a obchodno-právných vecí nevyplýva rozdielnosť procesných práv účastníkov a možnosti ich realizácie“*, keďže *„procesný postup súdu pri prejednávaní obchodných sporov je koncepčne upravený rovnako ako pri prejednávaní občianskoprávných sporov“*.

Krajský súd prostredníctvom okresného súdu tiež vykonal výsluch znalca, ktorý sťažovateľ podľa jeho tvrdenia navrhoval už v prvostupňovej fáze konania.

K právnemu posúdeniu veci krajský súd dodal, že situáciu charakterizovanú rozdielom medzi ústnou dohodou a písomnou dohodou *„vyvolali obaja účastníci pri kreovaní ich dvojstranného zmluvného vzťahu. Vzhľadom na tento rozpor, ktorý v konečnom dôsledku viedol k záveru o absolútnej neplatnosti dojednania o kúpnej cene, nebola namieste aplikácia ust. § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka v rovine výkladu dohody o kúpnej cene, keďže v danom prípade nešlo o pochybnosti pri výklade výrazu pripúšťajúceho rôzny výklad, ale o jasné dojednanie, vyhodnotené ako neplatné z dôvodov podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Nebolo preto opodstatnené zisťovať a vyhodnocovať kto z účastníkov pripravil návrh zmluvy v rovine jej výkladu na ťarchu oferenta.“*

Argumenty sťažovateľa súvisiace so zaúčtovaním vyplatenej kúpnej ceny do účtovníctva zmluvných strán krajský súd odmietol s odôvodnením, že *„účtovná rovina nemôže byť uprednostňovaná pre rovinou právnou“*.

Ďalšími skutočnosťami, ktoré sťažovateľ prvýkrát použil v odvolaní, sa krajský súd s poukazom na splnenie povinnosti podľa § 120 ods. 4 OSP a na absenciu dôvodov uvedených v § 205a ods. 1 OSP nezaoberal.

Zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu plynie, že sťažovateľ porušenie základného práva na súdnu ochranu vidí v uznesení okresného súdu č. k. 20 Cb 59/04-68 z 31. augusta 2005, v ktorom bol odporca poučený, ako je potrebné upraviť petit vzájomného návrhu. Tým sa podľa sťažovateľa narušila procesná rovnosť strán, a teda aj rovnosť účastníkov konania pred zákonom.

Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd si o účele sumy 400 000 Sk zaplatenej pred podpisom kúpnej zmluvy urobil úsudok „*bez toho, aby ktorákoľvek zo zmluvných strán účel poskytnutých platieb spochybňovala. Súd na základe hypotetickej konštrukcie dospel k záveru, že ak spôsob platby prebehol inak, ako bol uvedený v zmluve, pričom rozdiel nebol vo výške, dôkazná hodnota celého ustanovenia o kúpnej cene je nulová a spochybnená a celkovo nedôveryhodná a preto je potrebné na toto ustanovenie neprihliadať. Tento názor súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, nezohľadňuje výpovede účastníkov konania a jednostranne vychádza v ústrety odporcovi advokátovi v Ž.*“. Ďalšie argumenty okresného súdu podrobil sťažovateľ rovnakej kritike, ako to bolo v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku.

Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ namietal nevysporiadanie sa s vykonaným výsluchom znalca, kritizoval jeho stotožnenie sa s názorom okresného súdu v otázke vylúčenia vzájomného návrhu odporcu na samostatné konanie, ako aj časť jeho odôvodnenia súvisiacu s tvrdením o zaúčtovaní kúpnej ceny v účtovníctve.

V konaní oboch všeobecných súdov podľa sťažovateľa „*boli porušené jeho ústavné práva, pretože oba sudy, nerešpektujúc základné zásady občianskeho práva, rozhodli len na základe hypotéz a teórií, bez ohľadu na obsah a dôkaznú hodnotu jednotlivých dôkazných prostriedkov. Oba sudy zároveň výrazným spôsobom porušili jeden zo základných pilierov právneho štátu a to právnú istotu a silu spočívajúcu v autonómii súkromného práva, v slobodnej vôli rozhodnúť slobodne a určito a toto rozhodnutie prejavíť v právom aprobovanom prejave vôle, teda sudy spochybnili silu dohody zmluvných strán.*“. Krajský súd svojím rozhodnutím deklaroval, že «*všetky kúpne zmluvy by bolo napadnuteľné s odôvodnením, že predávajúci považuje kúpnu zmluvu za absolútne neplatnú, pretože...*

„mienil predat' za cenu vyššiu ako je uvedená v zmluve“ a následne by ich súd vyhlásil za absolútne neplatné, pretože boli evidentne v rozpore s objektívnym právom, pretože rast ceny nehnuteľnosti je notorieta, ktorá sa nedokazuje a všetky zmluvy, ktorých predmetom bol predaj nehnuteľností za nižšiu cenu, „ako je obvyklá a zodpovedá trendu a pre súd je nepodstatné ju skúmať“ sú absolútne neplatné.». Pritom poukázal aj na okolnosť jeho prípadu spočívajúcu v tom, že výroky oboch všeobecných súdov sa dotkli i tretích osôb, keďže „skutočným nájomcom spornej nehnuteľnosti a užívateľom priestorov bola tretia osoba, ktorá sa v roku 2009 (!) stala ich vlastníkom, a teda samotné rozhodnutia sú okrem nezákonnosti aj nevykonateľné“.

Sťažovateľ navrhol ústavnému súdu, aby o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„I) Základné právo sťažovateľa upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené rozsudkom Okresného súdu Žilina zo dňa 11. 12. 2007 pod č. k. 20 Cb 59/2004-175, v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 26. 03. 2009 pod sp. zn. 13 Cob/159/2008.

II) Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 26. 03. 2009 pod sp. zn. 13 Cob/159/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

III) Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 000,- €, ktoré je Krajský súd Žilina povinný vyplatiť k rukám sťažovateľa v lehote 60 dní odo dňa doručenia tohto nálezu.

IV) H. s. r. o. – sťažovateľovi súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 245,70 €, DPH 46,68 € spolu 292,38 €, ktorú je povinný Okresný súd v P. zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky JUDr. Z. T., P., č. ú... do 30 dní od doručenia tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K časti sťažnosti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity jeho právomoci vyplývajúci z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy. Ak existuje iný súd, ktorý tam uvedeným právam a slobodám fyzickej osoby alebo právnickej osoby poskytuje ochranu, potom ústavný súd nemá právomoc konať.

V sťažovateľovej kauze mal právomoc poskytnúť ochranu jeho základnému právu na súdnu ochranu a právu na spravodlivé súdne konanie, ktoré mali byť porušené rozsudkom okresného súdu, odvolací súd konajúci o riadnom opravnom prostriedku. Sťažovateľ právo podať odvolanie využil, podstatné pre rozhodnutie ústavného súdu však je, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. Z tohto dôvodu v uvedenej časti ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Rovnako rozhodol ústavný súd aj o sťažnostnom dôvode spočívajúcom v tvrdení, že vo veci nerozhodol zákonný sudca. Ak bol sťažovateľ toho názoru, že tento nedostatok vyskytnuvší sa v prvostupňovej fáze konania následne krajský súd ako súd odvolací neodstránil, potom mal právo podať proti odvolaciemu rozsudku mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie. Podľa § 237 písm. g) OSP zakladá totiž prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu aj skutočnosť, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. V tomto prípade teda opätovne existoval „iný súd“, a to Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa. Ústavný súd preto nemá dostatok právomoci ani na preskúmanie sťažovateľovej námietky nezákonného sudcu, ktorá smerovala voči rozsudku krajského súdu.

Tento záver ústavného súdu sa plne vzťahuje i na námietku sťažovateľa spočívajúcu v prezentovanom právnom názore, podľa ktorého okresný súd mal vzájomný návrh odporcu vylúčiť na samostatné konanie tak, aby sa o protinávru rozhodovalo ako o občiansko-právnej, a nie obchodno-právnej agende. Uvedeným názorom sťažovateľ totiž zdôvodňoval tvrdenie, že vo veci nerozhodoval zákonný sudca, preto ani v tomto prípade ústavný súd nemá dostatok právomoci na vecné prerokovanie takej námietky.

Ku zvyšnej časti sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil,

či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľovu námietku o porušení rovnosti strán občianskeho súdneho konania, ktorého sa mal krajský súd dopustiť tým, že nenapravil chybu konania okresného súdu spočívajúcu v poučení odporcu o spôsobe doplnenia jeho vzájomného návrhu, zhodnotil ústavný súd ako nedôvodnú.

Podľa § 5 ods. 1 OSP súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

Podľa § 43 ods. 1 OSP sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Z citovaného ustanovenia § 43 ods. 1 OSP vyplýva povinnosť konajúceho súdu uviesť v uznesení vyzývajúcom na doplnenie alebo opravu podania aj spôsob opravy podania. Z uznesenia okresného súdu č. k. 20 Cb 59/04-68 z 31. augusta 2005, ktoré sťažovateľ pripojil k svojej sťažnosti ako prílohu, vyplýva, že okresný súd nepoučoval

odporcu o jeho právach a povinnostiach hmotnoprávného charakteru. Išlo o odstránenie nepresností v textovej formulácii petitu vzájomného návrhu (nahradenie výrazu „vydat“ výrazom „vypratať“, ako aj výrazu „zaväzuje sa“ výrazom „je povinný“) a o upresnenie sumy úrokov z omeškania nadväzujúcich na požadované vydanie bezdôvodného obohatenia. Úrok z omeškania však odporca uplatnil už v pôvodnom (neopravenom) podaní, a preto okresný súd sporným uznesením nepoučil odporcu o jeho práve uplatniť príslušenstvo žalovanej pohľadávky, žiadal iba konkretizáciu jeho sumy.

Za týchto okolností nemožno postup okresného súdu charakterizovať ako poučovanie účastníka o jeho právach a povinnostiach hmotnoprávného charakteru, preto nedošlo k narušeniu rovnosti účastníkov konania v predmetnom občianskom súdnom konaní, a tak vo fáze odvolacieho konania absentoval možný predmet nápravy pochybenia prvostupňového súdu, ktorého neodstránenie by mohlo založiť dôvod na konštatovanie porušenia sťažovateľom označených základných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti namietal právne posúdenie predmetu konania okresným súdom a následne i krajským súdom. Ústavný súd k tomu uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Ústavný súd z rozsudku prvostupňového súdu zistil, že problém posúdenia sumy 400 000 Sk vyplatenej sťažovateľom odporcovi pred podpisom kúpnej zmluvy podrobil okresný súd dôslednému dokazovaniu. Zásadný význam podľa neho mali výpovede dvoch svedkov, ktoré zhodnotil tak, že predmetná suma tvorila súčasť kúpnej ceny, na ktorej sa dohodli obaja budúci kontrahenti. Vychádzal pritom aj z porovnania ceny, za ktorú v minulosti odporca predávané nehnuteľnosti nadobudol, a kúpnej ceny tvrdenej

sťažovateľom. Ustálenie kúpnej ceny preto podľa názoru ústavného súdu plne rešpektuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov uplatňovaných v občianskom súdnom konaní (§ 132 OSP), ktorej aplikácia v predmetnom prípade nesignalizuje arbitrárnosť či zjavnú neodôvodnenosť v úvahách okresného súdu. Ak následne prvostupňový súd uzavrel, že v dôsledku rozporu medzi sumou kúpnej ceny dojednanej medzi účastníkmi pred podpisom kúpnej zmluvy a sumou kúpnej ceny písomne zakotvenej v zmluvnom texte je sporná kúpna zmluva i s ohľadom na požiadavku jej písomnej formy neurčitá a v dôsledku toho aj absolútne neplatná, ide podľa názoru ústavného súdu o úsudok nijak sa nepriečiaci zásadám logického uvažovania. V tejto súvislosti potom krajský súd správne podčiarkol predovšetkým zodpovednosť oboch zmluvných strán za kvalitu uzatvárateľnej zmluvy, keď uviedol, že *„je potrebné zdôrazniť a poukázať na odbornú starostlivosť vyžadovanú pri podnikaní oboch zúčastnených strán i na samotné konanie účastníkov zmluvného vzťahu, kedy bol zistený rozdiel medzi ústnou dohodou a písomnou dohodou zmluvných strán. Uvedenú situáciu vyvolali obaja účastníci pri kreovaní ich dvojstranného zmluvného vzťahu.“*

Oba konajúce súdy vyhodnotili problém ustálenia kúpnej ceny aj s prihliadnutím na vtedajšiu prax zvýraznenú okresným súdom spočívajúcu v snahe obchádzať zákonnú povinnosť platiť daň z prevodu a prechodu nehnuteľností formálnym dojednaním nižšej kúpnej ceny v porovnaní so sumou, ktorá v konečnom dôsledku mala byť kupujúcim na účely nadobudnutia vlastníckeho práva v prospech predávajúceho zaplatená. K tomuto záveru dospel okresný súd opätovne na základe vyhodnotenia výpovedí účastníkov konania a po prepojení dôkaznej hodnoty týchto výpovedí s už spomínanými vykonanými dôkazmi rešpektujúc zásadu kontradiktórnosti a zásadu formálnej pravdy v občianskom súdnom konaní celkom správne ustálil skutkový stav, z ktorého potom vyvodil právny záver o absolútnej neplatnosti spornej kúpnej zmluvy. Krajskému súdu potom neostávalo nič iné, než odkázať na skutkové a právne závery prvostupňového súdu. Preto aj námietka týkajúca sa právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi je podľa názoru ústavného súdu nedôvodná, lebo nevytvára žiadne predpoklady možného zistenia ústavne relevantnej súvislosti medzi postupom krajského súdu a označenými základnými právami sťažovateľa v rámci meritórneho prerokovania predloženej sťažnosti.

Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu namietal, že sa v odôvodnení nevysporiadal s vykonaným výsluchom znalca.

Ústavný súd poukazuje na spätosť prvostupňovej a druhostupňovej fázy konania pred všeobecnými súdmi (napríklad II. ÚS 78/05), ktorá je v okolnostiach znaleckého dokazovania v sťažovateľovej kauze významná v tom zmysle, že už okresný súd dôsledne vyhodnotil obsah znaleckého posudku tak, že v ňom uvedenú cenu sporných nehnuteľností považoval za cenu určenú podľa právnych predpisov, a nie za cenu odrážajúcu podmienky na relevantnom trhu.

V tejto súvislosti ústavný súd badá v sťažovateľovej argumentácii tendenciu absolutizovať význam znaleckého dokazovania. Je však potrebné zdôrazniť, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov a aj jeho hodnotu pre skutkové posúdenie prerokúvaného prípadu treba vždy posudzovať v súvislosti s inými vykonanými dôkazmi. Okresný súd podľa zistení ústavného súdu plne rešpektoval uvedené nároky, keď závery znaleckého dokazovania doplnil o skutkové poznatky nadobudnuté z iných vykonaných dôkazov a až následne uzavrel zisťovanie skutkového stavu veci. Krajský súd v odvolacej fáze konania reagujúc na námietku sťažovateľa vykonal aj výsluch znalca na doplnenie predloženého znaleckého posudku. Ak potom berúc do úvahy dôsledné vysporiadanie sa okresného súdu so znaleckým posudkom krajský súd nepovažoval za potrebné podrobne rekapitulovať poznatky zistené z výsluchu znalca, odkaz na skutkové závery okresného súdu v súlade s § 219 ods. 2 OSP podľa názoru ústavného súdu postačuje pre naplnenie požiadavky kvality odôvodnenia súdneho rozhodnutia predpokladanej čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Napokon ku sťažovateľovej kritike názoru krajského súdu o nemožnosti uprednostňovať rovinu účtovnú pred rovinou právnou ústavný súd uvádza, že niet pochyb o právnom zakotvení povinností podnikateľa ako účtovnej jednotky. Zámerom krajského súdu však bezpochyby nebolo polemizovať s právnou podstatou povinností na úseku účtovníctva. Je evidentné, že snaha odvolacieho súdu skôr smerovala k spochybneniu dôkaznej hodnoty výdavkového pokladničného dokladu vystaveného sťažovateľom

a príjmového pokladničného dokladu vystaveného odporcom, ktoré dokumentovali skutočnosť zaplatenia sumy 400 000 Sk sťažovateľom odporcovi. Skutočnosť, že ako účel platby bola na týchto dokladoch uvedená „záloha na kúpu budovy“, resp. „záloha na budovu“, ešte nedokazuje, že sporných 400 000 Sk nepredstavovalo súčasť dojednanej ceny prevádzaných nehnuteľností. Účtovné doklady v danom prípade z hľadiska dokazovania relevantného na rozhodnutie v konaní všeobecných súdov nemohli svojou výpovednou hodnotou presiahnuť význam, ktorý v dokazovaní pred okresným súdom mal samotný text zmluvy a naň nadväzujúce výpovede svedkov. Aj poslednú sťažnostnú námietku tak ústavný súd zhodnotil ako nedôvodnú.

Keďže žiaden z dôvodov obsiahnutých v odôvodnení sťažovateľovej sťažnosti nesignalizoval žiadnu ústavne významnú súvislosť medzi základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu, jeho právom na spravodlivé súdne konanie a potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu ako súdu odvolacieho, ústavný súd predloženú sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľa predostretými v petite sťažnosti (požadované primerané finančné zadost'učinenie i náhrada trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2009